

Lieshout op de glasplaat: Tinus Swinkels (1873-1962)

In Lieshout stond niet alleen de wieg van fotograaf Martien Coppens (zie ook *In Brabant* 2025-2), maar ook die van amateur-dorpsfotograaf Tinus Swinkels. Beide fotografen brachten hun woon- en werkomgeving op een bijzondere manier in beeld. In de periode 1905-1925 legde Martinus Johannes (Tinus) Swinkels (1873-1962) het leven van eenvoudige mensen, grote gezinnen op het platteland en gebeurtenissen in en nabij Lieshout op de gevoelige plaat vast. Zijn opnamen tonen naturalistische directheid en oprechtheid. Helaas raakte Swinkels – de eerste fotograaf in Lieshout – in de vergetelheid.

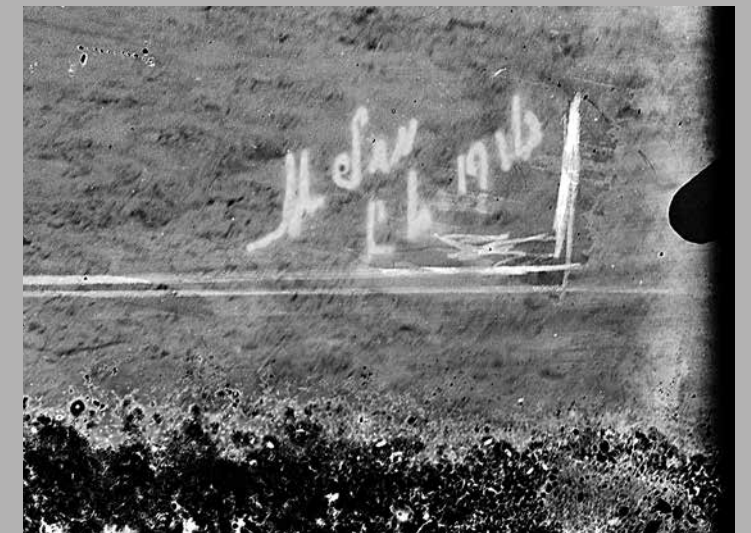
Veel van de glasnegatieven zijn verloren gegaan. Ze lagen opgestapeld in een vochtig schuurtje naast het kippenhok en vertonen flinke aantasting door vocht en temperatuurschommelingen: de emulsielaag is vaak beschadigd en zelfs verdwenen. Ook zijn sommige platen gebroken of hebben ze afgebroken hoeken. Later ontfermde Tinus' zoon Theodorus (1925-2000) zich – gelukkig – over de glasplaten. Zijn inspanningen zijn van groot belang, zowel voor het behoud als het achterhalen van informatie en verhalen bij de geportretteerden en locaties.

Tinus Swinkels was een veelzijdig en kleurrijk persoon, afkomstig uit de bekende brouwersfamilie en zelf vader van tien kinderen. Naast fotograaf was hij koster, kweker, imker en tot 1905 ook gemeentesecretaris. Op zondag na de hoogmis kwamen de gezinnen in hun zondagse kleding naar Tinus toe, de vrouwen meestal getooid met poffer en behangen met streeksieraden. Ze poseerden vaak voor of achter zijn huis (op het erf of in de tuin) en soms was de vlakbij gelegen kerk op de achtergrond te zien. Talrijke glasnegatieven tonen de buitenstudio: een opgehangen wit-

te of donkere doek als achtergronddecor. Op de afdruk, die de klant ontving, was hiervan door het bijsnijden van het beeld niets meer te zien. Bij het maken van groepsportretten voerde Swinkels de regie en plaatste zijn modellen op grootte dicht bij elkaar. Meestal belichtte hij twee glasplaten vanwege de kans op onscherpte door beweging. Na het ontwikkelen kon hij dan kiezen welke de beste was. Van de glasplaten werden afdrukken gemaakt op fabrieksmatig geproduceerde daglichtpapieren. Zijn materialen haalde hij eerst uit Duitsland, vanaf 1907 bij firma A.C. Verhees in Den Bosch en nog wat later bij ateliers in Helmond. Hij was geïnteresseerd in de moderne tijd, zoals nieuwe vervoer- en communicatiemiddelen. Zo 'getuigen' zijn zelfportretten met zendontvanger en motorfiets. Als chroniqueur legde hij de gebeurtenissen en straatbeelden in Lieshout en omgeving vast.

Dit is de enige aangetroffen glasplaat, waarop de fotograaf de uitsnede, tekst en signering heeft aangebracht: M. Sw. Lh., 1916. Paard Adena, stamboeknr. 2589, van Th. van Vijfeijken, Mierlo-Hout 1916. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Schenking

Eind mei 2024 schonken de kleinkinderen zijn fotografisch oeuvre van ruim 900 glasnegatieven (inclusief auteursrechten) aan de Brabant-Collectie.

Achtergrond: Tinus Swinkels in foto-atelier, circa 1910. (Fotograaf onbekend. Brabant-Collectie, Tilburg University)
Rechts: Zelfportret: Tinus Swinkels als zend-amateur, Lieshout 1920. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Groepsportret ter gelegenheid van het zilveren huwelijksfeest van familie Beks-van de Goor, Lieshout (Achterbosch) mei 1912. V.l.n.r. staande: Frans, Drieka, Hannes, Cee en Tonna. Zittend: Martinus, Johan, vader Driek, Janus, hond, Sjo, moeder Leen, Marie en Piet. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Rechtsboven: Familie van de Heuvel-van de Elzen, Lieshout ('t Broek) 1914. V.l.n.r.: Nard, vader Janus, moeder Johanna, op schoot Nella, Fien, Dina en Tinuske. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

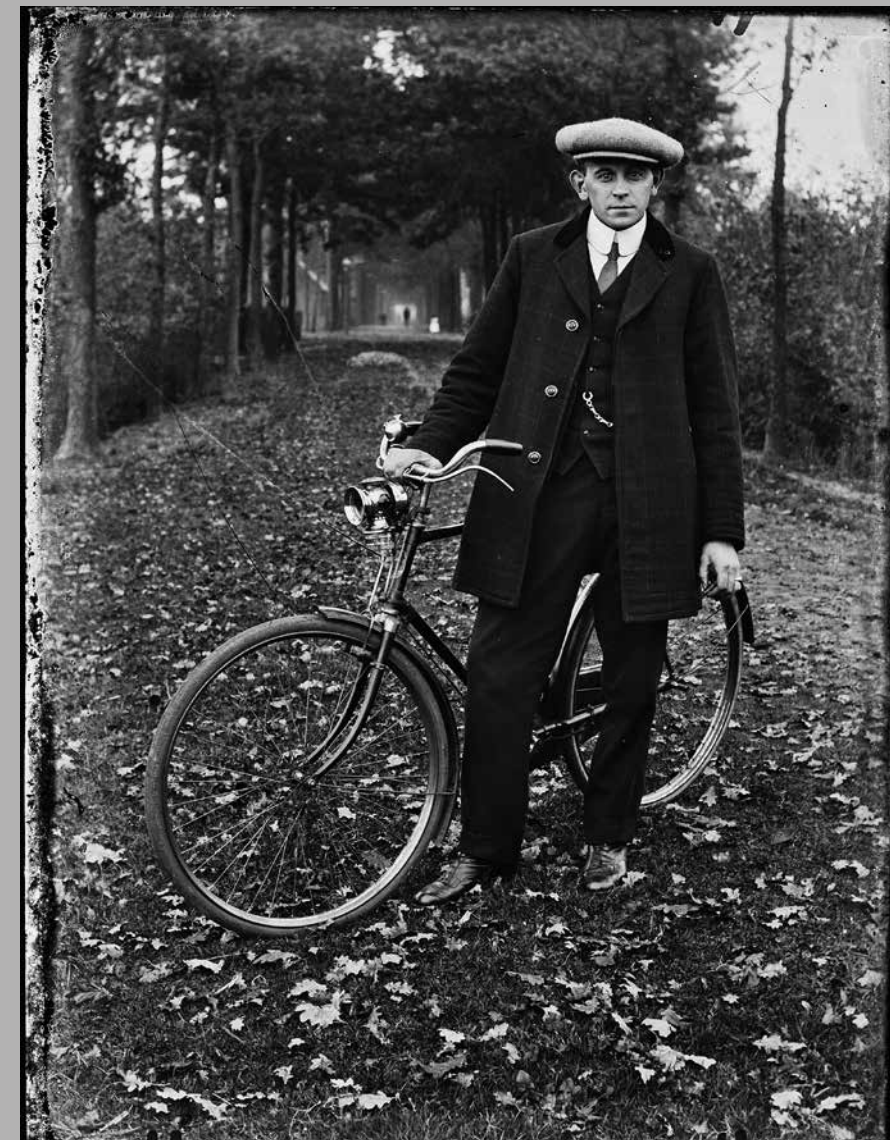
Rechtsonder: Weduenaar met zijn vier kinderen, Lieshout z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Zelfportret: Tinus Swinkels op motorfiets met kenteken N-1229, Lieshout 1911. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Man met pet en fiets, Lieshout z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Links: Jonge vrouw met grote hoed, bloemen en fiets: Janske Heykant, Erp z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Twee meisjes met poppen en een jongetje met molentje, Lieshout z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Dorpsfeest 100 jaar Vrede (1813-1913): kinderen van familie Slaats met bootje als praalwagen voor het huis van Jan Coppens, Lieshout 1913. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Familiefoto: zwangere Sien (Nicolasina, vrouw van Tinus) Swinkels-van der Heijden en vier kinderen, Lieshout z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Drie kinderen Swinkels bij rijtuig, Schijndel z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Buitenstudio: families Aarts en Verbakel, Lieshout circa 1918. V.l.n.r. staande: Johan Aarts, Truus Aarts, Grard of Janus Verbakel. Zittend: Mina Aarts en Miet Aarts. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Mobilisatie: groepsportret 'Derde Divisie Veldhospitaal' en op de achtergrond Botenhuis Brox, Lieshout augustus 1914. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Mobilisatie: zes soldaten en twee honden voor Botenhuis Brox, Lieshout 1914. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Dorpsfeest (1885-1915) voor het post- en telegraafkantoor, Beek en Donk 1915. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Praalwagen van voetbalclub Juliana ter gelegenheid van dorpsfeest 100 jaar Vrede (1813-1913), Lieshout 1913. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Boven: Landmeters bij het spoor en op de achtergrond een brug ten tijde van het graven van het Wilhelminakanaal, 1918. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

Onder: Propaganda voor kunstmest met familie Bekx-van den Berg, Lieshout (Vogelenzang) z.j. (Fotograaf: Tinus Swinkels. Brabant-Collectie, Tilburg University)

